Nr. 33. Anulu XXX.

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 12 Maiu 30 Aprile 1867.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Pentru articulu de fondu.

In puterea artic. X sanctionatu in an. 1791 si sigilatu cu juramente tari, marele Principatu alu Transilvaniei trebue se'si aiba diet'a sa in fiecare anu odata. Deci ne rugamu cu tóta plecatiunea si supunerea, pentru cá se se redeschida si diet'a acestei tieri pe temeiulu legii electorale din an. 1864. —

Municipalitatile.

Despre constitutiunea Transilvaniei s'a disu mai adesea cá si despre a Ungariei: Sunt mala mixta bonis*). Cu totu dreptulu. Pre candu acestea constitutiuni coprindu de ecs. mai multe midilóce, adica legi si institutiuni geniale sparatóre de incercarile despotice ale regimului, legi si institutiuni parte mare imprumutate dela Rom'a antica republicana, pe atunci alatorea aflí cate unu monstru de legi, prin care clase si popóra intregi sunt rapedite la conditiune de servitute. Antiteze numeróse, contradiceri asemenea. La midilocu intre unu desfrenu privilegiatu scarnavu si intre sclavia, libertatea de modelu, cá si Iesus intre doi talchári.

Amu mai disu si alte ori, o mai repetimu nu mai sciu a catea óra, cumca organisatiunea municipala in acestea tieri formase totu atati muri tari in contra despotismului. In Nrii 83, 84 si 85 ai „Gazetei" din an. 1866 se publicara trei articuli despre „Organisatiunea tienuturiloru in Transilvani'a", éra „Romanulu" aflase cu cale a'i reproduce. In acei articuli dupa o arunceatura de ochi istorica preste lucrarile si nelucrarile dietei din 1863 et 4 se descrisera si elementele adunariloru nóstre municipale si atributiunile acestora, se intonà neaparat'a necesitate a reformei acelora dupa cerintiele timpului, séu mai dreptu intru intielesulu adeveratei libertati constitutiunale, se observà totuodata, ca partit'a boiarésca representata prin „K. Közlöny", in Nrii 120 si 121 ar voi unu felu de reforma, carea se nu fia nici aristocratica, inse nici democratica, ci éca asié, o pestritiatura, unu lucru spalacitu, precum dice romanulu. Membrii cu contributione dirépta de 25 fl. v. a, alaturea onoratorii fara contributione, inse intre onoratiori se nu se renumere nici preotii, de orice rangu bisericescu, nici profesorii gimnasiali, nici docentii scóleloru comunale, nici notarii comuneloru, pentrucá vedeti dv., déca si acestea categorii de locuitori aru trece intre „onoratiores", atunci „az oláh popák" aru predomni in unele adunari si pe „paraszt oláh" l'aru amagi spre scopurile loru demagogice, daco-romanesci, slavo-russesci s. c. l.

De atunci incóce s'au intemplatu fórte multe, éra astadi vedemu, cumca in Ungari'a restaurarea decurge cam intru intielesulu legiloru din 1848. Se nu credeti inse ca se face vre o alegere formala, departe de acésta, ci prefectulu comitatului scóte cate o lista de cate trei candidati pentru fiecare postu. Déca maioritatea 'i primesce de stari si prochiama pe vreunulu din ei, bine; éra déca nu, cei mai buni de gura si cei carii sciu se sbiere si se urle mai cumplitu prochiama pe clientii loru intre sgomote cutrieratóre de creri si éca, amploiatii sunt alesi. Tocma si in primulu comitatu alu tierii, adica in Pest'a, se intemplà alegerea acurata in modulu susu arratatu, cu care ocasiune faimosulu Nyári isi facù érasi de capu. Corespundintele din Pest'a alu diariulu „Presse" ne asigura, ca intre amploiatii alesi séu mai bine sbierati si racuiti din nou se afla cativa ignoranti si natantoci, carii n'au trecutu nici prin clasele gimnasiale cum se cade.

Din acestea invetiamu, ca comitateloru nu le pasa de frumósele porunci cerculare ale inaltului ministeriu regescu unguresc, ci ele 'se re'ntorcu frumosielu la vechile datine leite poleite asié precum le-au ereditu dela strabunii loru. Impatiens jugi libertatis incapax.

Se ne ertati pentru astadata atatea citate latinesci si se ne escusati cu impregiurarea ca astadi avemu onóre a serie numai pentru adoratorii libertatii ungurene.

In adeveru metodulu de a organisa tiér'a dupa manier'a ungurésa isi are cateva folóse nedispotabile. Mai antaiu ca oriunde jóca pumnulu rol'a principala, nu trebue se dai prea multu din punga, ci to cumperi numai pre cativa betivi desperati, carii apoi iti facu trèb'a. Aldoilea tu in calitate de candidatu n'ai se'ti perdi timpulu si se te umilesci ati produce absolutoriu si alte testimonii; uriatorii te cunoscu si atata e de ajunsu.

Intre acestea la noi in marele Principatu alu Transilvaniei foile maghiare pregatescu pe publiculu loru in totu modulu pentru alegerile viitóre; anume „Korunk" n'are mai pucini cá nóua (9) articuli de fondu publicati in causa reorganisatiunii administrative si judecatoresci a comitateloru.

Cu atatu mai virtosu trebue se stea gat'a si romanii pentru viitórea reorganisatiune, prin urmare se se pregatésca in conferintie private, care dupa legile patriei nóstre nicidecum nu potu fi oprite. —

Brasiovu. In 8 Maiu a. c. érasi se mai tienù o siedintia comunala, in care intre alte multe afaceri curente de care obvinu totudeauna sunt mai de insemnatu urmatórele: Reorganisarea si intregirea comisiuniicladiriloru publice si private, insarcinate a impedeca atatea strimbaturi si scalámbaturi de case facute fara nici unu planu si fara nici unu gustu, cum si a regula stratele dupa unu planu anumitu. — Repararea si curatirea spurcateloru canale din Brasiovechiu si Blumenau, pentrucá se nu dea érasi coler'a preste noi. — Protestele felurite si iritate in contra infiintarii unei fabrice de fotogenu in vecinitatea unui suburbiu, carele prin aceea si-ar perde ap'a de bentu. — Nevoi'a cea mare cu multimea cea nenumerata a cersitoriimi atatu locale, catu si mai virtosu venite din Secuime, asupra careia trebue se se ia mesuri fórte seriése cu privire la sustienerea securitatii publice, intre care mesuri inse cea mai probata este, a face cá fiecare comuna a tierii se'si tiena pe cersitorii sei, prin urmare de sici se se tramita toti cei straini la urm'a loru. — Provocare catra preotii de tóte confesiunile, cá se nu mai cunune pre toti veneticii si sarantocii fara atestatu de invoirea auctoritatii politice si respective fara a proba, ca logoditii voru avé din ce trai. — Propunerea unui membru; cá pe viitoru se nu se mai dea din casa alodiala nici unu cruceriu diurne la deputatiuni de parada, precum a fostu si cea tramisa in septeman'a trecuta la Clusiu, ci se platésca fiecare din pung'a sa déca'i placu paradele. Acésta propunere se primi in unanimitate. Ce contrastu intre acésta hotarire si intre cea din septeman'a trecuta!

In decursulu siedintiei se facura mai multe interpelatiuni asupra mai multoru afaceri publice, precum socoteli, casarme, spitalu, asié numitulu „Podu-batosiloru" (Kaufhaus) etc., care tóte zacu de mai multe luni pe la referenti. —

— Carnea de vita la noi s'a suitu la 16 cri v. a., precum nicidodata nu a mai fostu si nici ca se pricepe com s'a pututu sui asié tare.

— „Kronst. Ztg." Nr. 72 publica unu articulu de fondu, in carele intre multe idei bune si liberale s'au stracuratu si unele, pe care cei atinsi le-aru puté lua curatu de insulta. Dupa acelu articulu Brasiovulu in 1848 se aflá in opusetione spriga cu Sibiiulu, éra in Aprile a si scosu tricolórea unionistica. Scimu prea bine; inse totu Brasiovulu a chiamatu si pe muscali in tiéra; apoi ce e dreptu, totu Brasiovulu tractase pe ascunsu si cu secuii; inse totu Brasiovenii s'au si batutu in contra secuiloru; dar' apoi érasi totu Brasiovulu a tramisu si deputatione lui Kossuth la Debretienu; pentru aceea inse totu din Brasiovu au castigatu o multime de insi decoratiuni austriace pentru credinti'a loru (inse nici unu romanu). Si cine a primitu pe guberatorii absolutismului curatu cá pe nisce semidiei? Éra acuma? O scum este altu ceva. Vedeti si cititi in citatulu articulu, ca astadi Austri'a este Egiptulu Faraonilor; regimulu austriacu amagí pe sasi a merge la Reichsrath si a se strica cu Ungurii; inse ce norocire, ca deputatii sasesci din Brasiovu prin purtarea loru au mai potolitu mani'a ungurilor. Deci incheie publicistulu brasiovénu: „celu care se va mai retrage astadi si va face regimului unguresc greutati, este unu vendiatoru de patria si de causa drépta". Sic. —

Déca „Kronst. Ztg." voindu a intórce fói'a ar fi disu asié curatu: Omeni buni, noi avemu o multime mare de tineri carii vreu se inainteze; numai personalulu dela magistratulu nostru este de 57 insi, dintre carii cativa lucra fara nici o plata, éra altii cu lefsióra ticalósa de 3—4—5 sute fiorini si fara sperantia de pensiune; macsim'a nóstra se fia cá se tienemu totudeauna cu celu mai tare, pentrucá sub domni'a lui se putemu nainta; deci se urmamu cu totii diui Frid. Bömches, carele din amploiatu comunalu sari la plata intreita si impreunata cu dreptulu pensiunii, isi nainta si pe fiu-seu la ministeriu, ba si pe Conrad din Rupea etc., — déca dicu, numitulu diariu vorbea asié si nu mai facea nici o politica mare, atunci nu avé trebuintia se amarasca pe vechii binefacatori, decoratori si imprumutatori de sute mii. —

Din Secuime. In 7 Maiu a. c. au arsu in Cs. Szt. Imre preste 40 case si biseric'a rom. catolica.

In tóta Secuimea nu vedi nici unu felu de manifestare de bucuri'a pentru evenimentele mai nóua. Se pare ca secuii inca s'au saturatu de frase pompose si bombactice, éra pentru nóu'a organisatiune inca sémana a fi multu ingrijati.

Sibiiu. Esc. Sa D. mitropolitu gr. or. br. de Siaguna calatori la Clusiu, de unde preste Oradea mare se duce la Pest'a spre asi ocupa scaunulu in cas'a magnatiloru si a lua parte la incoronare. Totu pentru intimpinarea r. comisariu s'a dusu si comitele natiunei sasesci la Clusiu, si deputatiunile din Brasiovu si Sibiiu statatorie numai din sasi. —

La statistic'a politica a Transilvaniei.

„Herm. Ztg." scóte in Nr. 109 din 8 Maiu nesce cifre din repartitiunea facuta de r. guberniu transilvanu pentru darea recrutiloru pe an. 1867, inse numai pe orasie, alu caroru contingentu o aruncatu in urmatóri'a proportiune;

*) Sunt rele amestecate cu bune.

In tiér'a maghiariloru (?!)			
Clusiu	cu poporime de	19.346, recruti	44.
Elisabetopole	"	2.195 "	6.
Turd'a	"	7,768 "	26.
Aiudu	"	3.072 "	12.
Alb'a Iulia	"	6.034 "	28.
Desiu	"	4.335 "	12.
Gherl'a	"	4 249 "	5.
Reginu	"	4.771 "	10.
In tiér'a secuiloru (?!)			
M. Osiorheiu	"	9.127 "	17.
Odorheiu	"	3.489 "	8.
In tiér'a sasiloru (?!)			
Sibiiu	"	16.268 "	43.
Brasiovu	"	25 269 "	117.
Sigisiór'a	"	7.962 "	33.
Bistriti'a	"	5.578 "	15.
Sebesiu	"	4.624 "	21.

Ne-ar placé a aruncá ochii si preste intrég'a repartitiune din tóta Transilvani'a, pentrucá se cunóscemu mai securu chiai'a, dupa care se facu acum repartitiunile la sarcinile publice, care e detoriu fiacare cetatianu a le purtá cu asemené resolutiune cu care ambla cu limb'a scósa si dupa bineficiale publice, pentrucá se vedemu, óre despre cine se mai póte dice: „la placinte inainte, la resboiu inapoi.“ — Pana atunci nu ne potemu mirá desjunsu si de proportiunea cifreloru de susu, candu facemu comparatiune d. e. intre Clusiu si Brasiovu, intre poporatiunea si contingentula loru — Lasandu inse la o parte acésta tragemu numai atentiunea natiunaliloru nostri, cá se fia bogatori de séma si se'si insemne petuntindeni numerulu recrutiloru de natiunea romana, cá se scimu, catu de mare ne e repartitiunea contributiunii de sange, cea mai capitala sarcina a statului, pe care suntemu detori cu totii a o purtá, cá se avemu la mana si chiai'a pretensiuniloru la bineficia. Statulu are lipsa atatu de braciele catu si de pungile civiloru, pentruca spre securitates acestora se facu spesele statului, si cu flori in pelsria trebue se ne dovedimu amórea de patria, alergandu la sarcinele ei defipte pe cale constitutiunala; — dar' totuodata ni se cuvine acum cá natiune politica a cerceta si despre aceea, ca catu e de constitutionalu modulu, cu care se impunu astfeliu de obligationi? —

Clusiu 8 Maiu. Primirea comisariului regescu. Dumineca in 5 Maiu sosi'ici Esc. Sa c. Emanuele Péchy denumitulu r. comisariu, fiindu primitu fórte stralucitu. Anumitu oficiolatulu cottului cu comitele supremu in frunte 'lu intempina la unu arcu triumfalu, cu inscrierea „Ddieu te a aduss“ ce se afla redicatu in marginea Ardéiului, unde fù salutatu de judele prefepturei. La Uedinu, la alu 2 arcu triumfalu fù primitu de catra boierii din cottulu Clusiului, unde se insirara fetele de maghiari din Kalotaszeg in siruri paralele. La Capusiu fù primitu de preotulu ref. Benedek la arculu triumfalu in Gilau 'lu primi deputatiunea r. guberniu cu cons. gub. Iacobu Bogdán in frunte. Pornindu de sici fù primitu de unu banderiu serbatorescu din Clusiu, si conductulu se oprí la alu 5. arcu triumfalu, unde fù primitu de catra sieiulu magistratului din Clusiu si in strat'a Monostorului la alu 6. arcu triumfalu fù primitu de orasienii Clusieni cu d. recret. gub. Hajos in frunte, de unde procese intre sirurile corporatiuniloru, intre vivate, marsiulu lui Rákoczy, cantece nationale, valfaieli de tricolóre unionistice pana la cortelu, unde pe teréstra ér' le multiami

Sér'a teatru parée. Esc. Sa fù primitu la intrare prin „éljen“-uri sgomotóse. Orasiulu erá iluminatu. La pretoriulu comitatului, precum si la arculu triumfalu se aflau si transparente cu inscriptiuni de omagiu, cari espriman sperantl'a de dile mai bune, si la liceu se afla inscriptiunea — „uniunea e potere si poterea e viétia“, „se traiésca regele si ministeriu maghiaru respondietoriu“. In fine unu conductu cu tortie, in fruntea carnia tienù c. Bethlen I. jun. o cuventare, la care Esc. Sa r. comisariu scoborindose pe strata respunse cu caldurose cuvinte, puse capetu la serbatórea primirii, care se finí cu „éljen“-uri, ér' Esc. Sa luà in privire iluminatiunea.

Unu corespondentu in „T. R.“ reportéza, ca la D. cons. Elia Macelariu se afla inaltiata flamur'a natiunala romana, pre care vrea unii a o dá diosu, inse totusi nu se incumetara. —

Luni in 6 cu Esc. Sa D. eppu rom. cat. Dr. Michaele Fogarassy in frunte 'lu salutà personalulu gub. in corpore in pliua parada, ér' v. pres. Gustav Groisz recomendà pe rada, ér' v. pres. Gustav Groisz recomendà dupa nume personalulu, si r. comisariu se adresà catra fiacare cu cateva cuvinte.

Com. nationii sas. inca salutà pe r. comis. in numele universitatii, dupa cum referesce „Korunk“. Dupa acesa corpulu oficiriloru, preotimea, profesorimea si alte corporatiuni facura asemenea.

Boierimea din comitatulu Albei superiore fù condusa de comitele Augustinu Láday. —

Curtea de casatione se presentà cu D. cons. Aloisiu Papp in frunte, fiinduca Esc. Sa D. presiedinte Ladislau V. Popp nu se prea afla bine. —

Dupa acést'a urmara deputatiunile dela Brasiovu, Bistriti'a si altele.

In 7 urmara alte bineventari de prin comitate. „Korunk“ scrie, ca a fostu démna de insemnatu deputatiunea din Solnoculu inter., in care pre longa mai multi boieri se afla si protopopi romani condusi de comitele Torma Károly. Mitr. br. de Siaguna si eppulu Vancia inca au bineventatu pe r. comisariu. —

In 8 Esc. Sa r. comisariu primi presidiulu guberniului regescu, cu o cuventare mai lunga, in care desfasiurà pusetinea regimului, ér' la amédi fù prandiu mare la r. comisariu. Ne vomu reintórce la acésta cuventare, cariu. Ne vomu reintórce la acésta cuventare, déca va esí in publicu, — pentrucá se vedemu, de ce natura e program'a de actiune, care s'a semnalatu de noulu regimu pentru autonom'a nóstra patria Transilvani'a si pentru restituirea drepturiloru ei si ale natiuniloru ei calcate si atentate fara neci unu respectu la legile sustatórie nu numai prin octroari silnice si usurpatórie, ci chiaru prin mesuri anticonstitutionale si absolutistice exchisive si minorisatórie. —

Cu ocasiunea primirei Esc. Sale comisariului r. se tienura mai multe cuventari, dintre care unele lungi preste mesura. Nimicu n'a lipsitu spre a glorifica venirea acelui comisariu regescu, prin carele „se voru topi paretii cei de ghistia si tiranici“ precum se esprima contele Oliveru Bethlen in „Kol. Közl.“ din 7 Maiu, pre candu de alta parte „Korunk“ din 5 Maiu observà, cumca poporulu Transilvaniei nu mai vré si scia de cuvente trumóse si pompóse, ci elu voiesce fapte, precum si ce valórea cuventelor frumóse ale comisariului reg. (br. Nic. teloru frumóse ale comisariului reg. (br. Nic. teloru frumóse ale comisariului reg. (br. Nic. Vay) din an. 1848 o devalvase elu insusi prin portarea sa. Contele Ioanu Bethlen tinerulu in cuventarea sa infocata tienuta comisariului regescu dupa intrarea sa in cortelu cerù uniunea perfecta si cu ea libertate comuna. —

Blasiu in 28 Aprile 1867.

Locuitorii Transilvanici statu romani, catu si sasi, ma chiaru si unguri, atata indiferentismu, asié de pucine semne de bucuria si simpatia au aratatu pana acuma, pentru schimbarile si esperimentele ce s'au mai intreprinsu si pentru derimentele ce s'au mai intreprinsu si pentru derimarea ministeriului ungurescu, celu atatu de multu laudatu de catra unii, incatu intru adevaru este batatoriu la ochi si a trebuitu se aduca nu in mica confusione pre cei ce tienu adi frenele in mana.

Manifestarile sporadice, ale unei a séu altei'a cetati de colóre curatu unionistice, adresele de incredere fara de neci o proportiune in entusiasmulu ce respiră prin foile maghiare, au datu numai unu documentu tristu despre realitate si n'au potutu multiumí de locu asteptarile ministeriului respundietoriu, carele a si inceputu a se vedé in colisione de potere cu municipiale si cu representatiunea poporului.

Acestu blamu tacutu, nu vine de locu bine la socotei'a ministeriului ungurescu, elu nu are probe de ajunsu, de a documentá la locurile mai inalte popularitatea sa, de a demustrá, ca unionea e ultim'a dorintia a tuturoru popóraloru din Ardéiu, ca prin urmare centralisatiunea si absolutismulu maghiaru din Pest'a va fi in stare a redicá potere de statu a Austriei, dejá sguduite prin centralisatiunea si absolutismulu din Vien'a.

Acestu reu dara trebue delatoratu; adrese de incredere cu ori si ce pretiu, pre ori si ce cale. Si pre ce cale póte merge unu ministeriu mai siguru decatu pre acelea a subalterniloru sei? — Asié prefectulu nostru a si plecatu spre a'si impleni acésta misiune momentósa, de care póte va trebuí se fia respundietoriu. Pentru scopulu acest'a in 22 Apr. éca ne tredimu numai cu dlu jude cercualu Herepei, in midiuloculu nostru, presentandu copi'a unei adrese de incredere pentru ministeriulu ungurescu si o cóla mare de chartia alba pentru subscriere. — Elu cu multu tactu si póte cu o buna instructiune — 'si cercà mai antaniu noroculu la capetuine — 'si cercà mai antaniu noroculu la capetuine — 'si cercà mai antaniu noroculu la capetuine

Si sciti ce au subscrisu acesti ómeni demni de tóta compatimirea! Nici mai multu nici mai pucinu decatu nemzetegységulu, politikai egynemzetiségulu si alte frase frumóse cuprinse in accessi adresa, cari tóte la olalta dau incantatoriului resultatu alu fusiunei tuturoru natiuniloru transilvane in nesdravan'a natiune maghiara. — Ore pre atari subscribenti, mai alesu pre cei preceptori, poté-i vomu mai multu numi romani adeversu? judece altii mai competenti. . . . . —

Inca ceva. — Dela faimós'a vorbire ce o tienù Hilibi Gál János intr'un'a din conferintiele mai prespete in Pest'a si prin carea acelu domnu cerù reactivarea legiloru ante diluviane cu privire la procedur'a judeciale in Transilvani'a — dela acea vorbire incóce dicu, pre la noi au inceputu a resuflá mai linisiru debitorii cei morosi, si nu afla destule cuvente pentru a multiumi renumitului oratore; cu atatu inse mai tare sunt debelsti creditorii, ma unii din ei in necessulu loru nu se sfiescu a dice, cumca a buna séma si Dnulu oratore trebue se fia unu platitoriu reu; acést'a inse nu se tiene de lucru.

Destulu atata, ca dela acesta vorbire renumita incóce in partile nóstre cam scade creditulu; si acést'a cu atatu mai vertosu, cu catu ca de atunci incóce pre sici toti calciunarii, cojocarii, murarii si alti maiestrii au devenitu totu atati jure-consulti, au inceputu adica unii, cari sciu ceva carte a citi legile celea vechi, altii éra ale invetia pe strade, asié, incatu acum toti sciu remediale celea multe juridice, sciu remediulu repulsiunei, prohibitiunei, inhibitiunei si altele o sute; ma unii au si inceputu a se apará cu ele. — Scio unu casu din dilele trecute, unde unu murariu din Zlatn'a a intrebuintiatu remediulu repulsiunei in un'a si acceasi causa de dóue ori dupa olalta, vatemandu cu vorb'a si fapt'a pe amploiatulu — se intielege de sene romenu — tramisu spre executiune. — Ce va urmá dupa tóte acestea pentru repulsorele numai Dnulu G. póte se scia. — Atata inse e adeveru ca pre noi ne scarbescu unele apucaturi de felulu celoru aici insirate in gradulu superlativu. — Bersurof.

In interesulu adeverului, ce se falsifica fara crutiare in tóta din'a si in favórea neviolabilitatii legalitatii sustatórie, care ne cere cu tonu imperativu a nu suferi neci una actiune, ce da nutrementu la spurcat'a anarchia si desiantist'a stare de lucruri eventuala, prin unele actiuni si porniri neleginite, ne aflamu motivati a multiamí tuturoru adeveratiloru patrioti si nationalisti, cari contribue la deslegarea marei probleme de a ajuta, cá virtutea, adeverulu si legalitatea actuala a Transilvaniei se triumfeze, confundandu desmatiulu si anarchi'a si intemeiendu armoni'a intre natiuni nu pe minciuni si siretii, nici pre fapte erostratice, ci pe nestirbat'a observare a legiloru sustatórie in Transilvani'a, care ne dictéza a sperá dreptatea, perfect'a egalitate si apoi fratietatea milenaria.

Intru acesta ne vomu cunósce, ca suntemu demni de viéti'a politica nationala, in care ne aflamu introdusi, déca toti din tóte partile ne vomu pune umerii, cá se facemu lumina in. guberniu si regiului comisariu, cá se cunósca adeverulu in simpl'a sa puritate, pentrucá se fia bine informatu din tóte partile si prin organele publicitatii, cá nu cumva se póta din vin'a nóstra incalecá minciun'a pe adevern. Toti barbatii de incredere, care au fostu onorati cu voturile romaniloru la alegerile din urma au stirisa detorintia a'si alatura umerii spre a representá interesele nationaliloru sei vecini in favórea binelui patriei, a natiuniloru si a eternului adeveru! — Red.

CROATI'A. Camer'a croatiloru lucra numai in comitetele alese pentru responsulu la rescriptu si la decisiunea camerei Ungariei. Siedintiele comitetului de 9 s'au intreruptu, fiinduca partitele nu se potura intielege. Partit'a fostului cancelariu Mazuranic, care e pre sied. comitetului nu vré neci de cum se mérga la Pest'a, partit'a lui Strossmeyer vré, dar' numai sub conditiuni, ce nu se potu primi, inse ambele partite vréu numai prin delegatiuni a reincepe negotiatiunea cu Ungari'a. Tóta bub'a e, ca camer'a Ungariei n'a respicatu recunóscerea autonomiei croatiloru dupa artic. 42 Mazuranic si-a depusu mandatulu, fiinduca fractiunea Perkovac inca face o adresa separata, si órasi voru fi 3 adrese in camera. Neunirea — virita — si intre croati póte se pericliteze causa natiunala, cu tóte acestea in adresa se va primi, cá o delegatiune a dietei provediuta cu instructiuni se intr'unésca diplom'a inaugurala cu o egala delegatiune a dietei Ungariei, déca li se va garantá pe deplinu art. 42 pentru autonomia. Primindase acést'a de camera croatii se voru duce la dieta de incoronare. — Eppulu Strossmeyer trecù prin Prag'a, unde fù primitu cu ovatiuni de catra cechi in teatru, de unde porní la Parisu. —

UNGARI'A. Pest'a 8 Maiu. Adi pe la 10 óre sosira aici Mai. Sale imperatulu si imperatés'a, urmati de min. cont. Festetits si bar. Wenkheim, pentru incoronare.

Bar. Eötvös, min. de cultu, invità si pe eppii Croatiei si Slavoniei la incoronare, candu toti eppii merga calari in procesiune. —

Pest'a 4 Maiu. „C.“ Restaurationile in comitate s'au finitu mare parte. Precum se póte observá in multe locuri au invinsu partit'a Ghiczy-Tiszalana, de stang'a dietei. Din comitatele locuite de romani avemu inca pucini sciri. In unele inca nu s'au intemplatu alegerile, éra intr'altele decurgu inca. Din Maramuresiu ni se telegrafeza, cu romanii uniti cu rusii si cu catolicii si au castigatu mai toate si au resititu mare parte invingatori, alegundu pe dep. Szaplonczay (de nascere romanu) de vice-comite I., pe N. Iurca de vice comite substitutu, pe dep. Petru Mihályi de jude cercuale in cercalu de susu, Bas. Iurca jude cerc. in cercalu Mar'a si pe Gavr. Mihalka de jude c. in cercalu Izei; éra resultatulu alegeriloru din cottulu Biharieï in catu se scie pana acum din unu telegramu, pentru romani este: vice-comite Ill. Ioanu Gozmanu si Iosifu Papp protojude. Ni se spune ca in acestu comitatu s'ar fi folositu manevr'a de a candidá cinci romani la unu postu, éra la altulu nici unulu. —

AUSTRI'A INFER. Vien'a. Pe langa conferintiele de pregatire la pertractarile senatului augustu merita o deosebita atentiune depesi'a min. Beust data catra solulu din Berolinu, dupace Prusi'a prin c. Tautkirchen imbiá pe Austri'a cu aliantí'a sa. Beust dise in depesia, ca intrarea Austriei intr'o aliantia prusogermana n'ar sustiené necidcum pacea européna. Pentru casu, candu Prusi'a ar deveni invinsa, ar fi inse de temutu, cá nu cumva Austri'a sangerandu se fia silita a ajutá la platirea pretiului devingerii. Er' in casu de invingere, Austri'a, tienendu minte de campani'a cea victorióasa din Danimarca, n'ar avé nemicu de asteptatu decatu, cá aliatulu ei celu victoriosu in locu de multiamita se ne puna in mana pacea dela Prag'a. —

Prag'a 22 Aprile.

(Capetu.)

Mai incolo vorbesce despre incoronarea Maiestatei in Boemi'a si dice: Ar fi o trista incoronare, la care nu are potè participá poporulu cu bucuria *); ca lucrulu mai principalu la incoronare e acel'a, ca regele depune juramentulu poporului seu, si ca representantii poporului si mai marii tierei jura credintia sincera regelui, asié in catu legatur'a e impreunata, la care poporulu esaltéza si se bucura (aplause). Inse o incoronare, la care poporulu tace si representantii se retienu, o atare incoronare ar fi curiósa! — Dloru, eu in acést'a institutiune a senatului cislaitanu si a corelativului senatu ungurescu vedu prea chiaru intentiunea de a maiorisá popórele slavice in ambele diumetati ale statului. De o parte se domnésca maghiarii, de cealalta parte germanii. Noi dloru, suntemu de acea parere, ca o atare impartire a drepturiloru altor'a nu póte dura indelungu, ca justitia e regnorum fundamentum. Cu dorere trebue se ne aducemu aminte, ca regimulu nostru, ma dinasti'a nóstra insasi nu scie pretiui dupa merite popórele sale slavice (neci cele romane. Coresp.), preoum neci credinti'a si alipirea loru catra Maiestatea Sa imperatulu, ce au documentatu aceste popóre in timpuri periculóse (aplause). — Dloru, noi vedemu, ca acésta institutiune nóua nu e altu ceva, decatu o machina spre a suprime pre slavi (si pre romani. Coresp.) (aplause).“

Mai incolo dice Rieger, ca scést'a suprematisare a slaviloru si scést'a nedreptate facia cu ei, e o arma infioratoria data in man'a rusiloi, cu scést'a ajuta Austri'a propagand'a rusésca, de care ar trebuí se se feresca! — In fine 'si inchisia vorbirea cu urmatoriele: „Eu dicu dar' si repetiescu de nou, ca aceli'a, cari ocarmuescu statulu austriacu in presente, se'si aduca aminte, ca o institutiune, care se basésa pe nedreptate si ilegalitate facia cu elementele slavice, nu póte fi duravera, si déca voliescu se'si puna de bas'a politicei loru dreptate si legalitate facia cu slavii. — Se nu diceti, ca nu v'amu admonistu, la or'a cuvenita! Discite justitiam moniti. (Aplause sgomotóse.)

Pana candu a vorbitu aceste conducatoriulu partitei boemesci, conducatoriulu germaniloru Herbst au siedutu in restauratiune, acelu d. Herbst, profesoru la universitatea de aici, pre care voliescu alu face ministru!

In urma deputatii boemi au depusu pre més'a esmerei unu protestu subscrisu de toti deputatii boemi cu Dr. Rieger, Dr. Palacky si Dr. Belsky in frunte, in care protestéza in contra alegeriloru la senatu si dechiara, ca eli nici decatu nu voru luá parte la alegeri, nici se voru duce la senatulu vienesu, eli „nu voru salege in Reichsrathulu ne ungurescu. — Dupa ce ésa Dr. Rieger in midilocelu salei, mai protestéza odata in scurtu, si toti deputatii boemi fara vre o esceptiune parasescu camer'a. (Asié se facu protestele politice.)

Germanii dupa esirea boemiloru s'au apucatu de lucru si au alesu deputati la senatulu imperiale 40 germani dualisti ori centralisti — (totu un'a-i la eli —) si cá de bajocura au alesu si 14 dintre boemii, cari au parasitu sal'a.

Din aceste ve ve'ti poté imaginá ce amaratiune póte fi intre boemi. Dar' inca ceva: in accessi di s'au suspendatu organulu boemiloru „Politik“ pre trei luni si Redactorulu citanduse la tribunalu s'au arestatu fara a sci pentru ce, in aresta a fostu tractatu cá ori si care criminalistu, ma presiedintele tribunalelui l'au intitulatu per tu! Dupa 3 dile s'au eliberatu din prinsóre pana la judecat'a decisiva. „Politik“ are in presente numai 40—50 procese mari de presa. Dar' noi totusi avemu si in presente pre „Politik“, ca tóte ca e suspendata, sub numele „Correspondenz“, acest'a ésa de 2 ori pe fiacare di, s'au fostu fundatu acestu diuariu inca inainte de a se suspendá „Politik“. Asié se fundà acum inca unu diuariu langa „Narodn Listy“, semnu, ca nici acestu din urma nu are multe pana la suspendare! Vedeti oum merga lucrurile in nóu'a „Cislaitani'a“!

Pre sici s'au asentatu de a rondulu studentii dela universitate, filosofi, juristi, medici, technici si gimnasisti, fara crutiare! — Si vedeti boemii totu nu despereza; nu, ca sunt uniti in cugete si solidi in politica!! — Boemi'a va fi dar' representata in senatulu din Vien'a fara boemi?! — — .p. —

*) Si se vedi minune, óre in Ungari'a chiaru asié va fi incoronarea, trista si amara pentru vreo 10 milióne! Coresp.

Cronica esterna.

ROMANI'A. Bucuresci 24 Aprile. Domnitoriulu a plecatu astadi a calatorí prin tiéra, anume: la Golecci, Pitesci, Curtea de Argesiu, Rimnicului vâlcei, Ocnele mari, Manastirea Bistritia, Horedia, Polovraci, Tergulu Jiului, Tismana, Turnu Severinu, Calafatu, Craiova, Caracalu, Islazu, Turnu Magurele, Alexandria si prin Calugareni se va reintórce la Bucuresci. —

Porniri rusesci. Propagand'a rusésca nu odihnesce a subminá prin rusomanii sei uniunea Romaniei. Érasi se scrie dela Iasi in diurnalele straine cu datu 30 Aprile, cumca se pregatesce in Moldov'a unu memorandu, la care vreu rusomanii si rusofilii se i adune sute de mii de subscriptioni, pentru cá se 'lu dè representantelui Rusiei in casu candu s'ar tiené vreunu congresu seu conferintia, pentruca Rusi'a la asié ceva e fórte aplecata a face servitiu vendietoriloru nationei romane, cu scopu crestinescu, a buna séma, cá se o mantuésca de nóu'a ei viéti'a nationala in interesulu planuriloru sale panslavistice. Dar' nu credemu, cá regimele se sufere a se face unu scandalu atatu de monstruosu prin infiintiele strainiloru, la cari dór' le a sositu timpulu a le da preste granitie dimpreuna cu pe toti assinii Romaniei, cá proditori maiestatii nationale. — In Basarabi'a afara de ostasimea rusésca ce trecù pana

scum se mai misca de nou alte doue corpuri de armata catra Hotinu. „Presse“ publicase mai deunadi depesi'a telegrafica, cumca marele principe Constantinu vine in frunt'ea armatei de sudu cá supremu comandante la Chisinéu; asta scire se intregesce acum cu reportarea, ca va cercetá fortaretiele Bender si Hotinu precum si lucrarîle marine la scól'a nautica din Nicolaew spre a le dá in pintenu, cá se se intetiésca lucrarile proiectate. — Deregatoriile de granitia ale Basarabiei primira in septeman'a trecuta din Petersburg mandatu, cá se oprésca tóta esportarea de fenu, ovesu, ordiu si victualie si se supuna cu cea mai rigorósa strictetia pre ori ce pasagieri la revisiunea pasporteloru si a mai-feloru, asié incatu acum toti calatorii fara escepti'une se supunu la o cercetare estraordinaria si neavendu pasporte li se inchide drumulu. Aceste mesuri straordinari presupunu intentiune de a luá parte activa cu vreo invasiune in orientu, indatace s'ar incepe vreunu resbelu in occidentulu Europei. — Numai pamentulu romanu se'lu apere si pazésca Ddieulu resbeluloi de vreo invasiune! Dar' fiii lui Marte dór' inca nu voru amaná a luá mesuri de precautiune spre a'si apera larii si penatii nationalitatii sale. —

— Pre candu se incórda rusomanii a prepará scisiuni si a compromite nedisputabil'a convictiune a fiacarui romanu: ca numai in unire póte deveni Romani'a tare si eterna, pe atunci „Gazet'a de Iasi ne aduce sciri cu totulu opuse tendintieloru muscovitice. Unu corespondinte din Bucuresci scrie in „Gazet'a de Iasi“ intre altele si aceste: „Printre junimea inteligenta circula de vreo cateva dile cu intensitate cugetarea de a se institui aici unu felu de falanga menita a lupta fara pregetu in sant'a causa a nationalitatii; ei voru a face se apare chiaru si unu diurnalu intitulatu „Nationalitatea“ destinatu a le servi de arena.“ — Combaterea de orce prurite si fauriri dusmanóse nationalitatii romane cu armele cele mai potente ale spiritului si ale animei s'a facutu adi problem'a cea mai urgenta a tuturoru romaniloru; si succesulu acestei lupte pretinde una actione solidaria a tuturoru fratiloru de unu sange pentrucá negin'a ce o'i aruncá inimicii seculari pe araturile nóstre nationali, cu scopulu si sperantiele loru, ér' seculari, — de a ne orbi cu momele spre a asculta de ei, cá se ne invrasbésca si se le cademu victima — se nu póta prinde neci cea mai mica radacina. —

Conferintiele din Londonu. In 7 Maiu s'a tienutu prim'a conferintia, la care e invitata si Italí'a si Belgi'a. „Etendart“ scrie in contra ligei ce s'a facutu spre a sustiené pacea, condamnandu-o din causa, pentruca Franci'a nu trebue se voiésca pacea cu orice pretiu, contra principiuliu superioritatii sale. —

FRANCI'A face unu imprumutu de 700 milióne. —

In lagarulu dela Chalons se afla concentrati 80 mii soldati. —

ITALI'A primesce dela Rothschild si dela creditulu fonciariu unu imprumutu de 300 mil. asupra bunuriloru clerului. Suveranii Europei voru visitá espusetiunea dela Parisu. — Budberg, solulu Rusiei din Parisu a facutu cunoscutu oficialu, ca imperatulu Rusiei proiectéza a veni la Parisu in lun'a lui Iuniu, unde voru merge si ceilalti suverani afara póte de alu Prusiei, cum credu diurnalele respective. —

SPANI'A inca pretende a lua parte la conferintiele de Londonu, si Americ'a inca vré a intreveni in caus'a Lucsemburgului. — Despre imperatulu Macsimilianu se respandesce faima, ca ar fi prinsu de liberali, inse nu se constata pe deplinu. —

Novissimu. Pentru Nasceudu s'a alesu deput. in locuiu vicariului d. cons. Alecs. Lasaru. Deputatii voru merge la diet'a de incoronare. —

Varietati.

— (Neintielegerea intre deputatii din Transilvani'a la Pest'a.) Foile maghiare din Clusiu nu mai ascundu pisic'a in saco, ci o spunu pe facia, ca deputatii maghiaro-secui dusi la Pestea nu sunt nicidecum intielesi intre ei, ci cati deputati atatea opiniuni, din care causa ei au si desgustatu fórte tare pe ungureni, ceroru nu le cu putintia de a scóte dela ei adeverat'a stare a lucruriloru. Unulu dintre acei deputati ardeleni se vede silitu in „Kol. Közl.“ Nr. 54 a se les